

cap a un debat de fons: el paisatge ebrenc s'ha convertit en un espai altament vulnerable, marcat per dècades d'abandonament rural i per una expansió forestal sense gestió continuada.

En paral·lel al documental, el CODEBEM i la cooperativa social FITES han elaborat una diagnosi sobre els efectes de la ramaderia extensiva i la prevenció d'incendis al Baix Ebre i al Montsià. L'informe situa la silvopastura (la gestió forestal mitjançant la pastura d'animals) al centre de les estratègies de futur i conclou que el maneig del bosc amb ramats és una de les aïnes més eficients per a reduir el risc i la intensitat dels grans incendis forestals.

Segons l'estudi, la silvopastura permet realitzar aclarides prèvies i regular la densitat de les masses forestals, reduint la continuïtat del combustible vegetal. El manteniment se basa sobretot en ramats mixtos (bous, cavalls o ases combinats amb cabres i ovelles), que actuen sobre diferents estrats de vegetació. Este sistema afavorix la recuperació i el manteniment de mosaics agroforestals d'alt valor ecosistèmic i comunitari, paisatges en mosaic que històricament han funcionat com a tallafocs naturals.

L'informe va més enllà i defensa una reconceptualització dels serveis ecosistèmics, proposant que la ramaderia extensiva i la silvopastura siguin reconegudes com a serveis essencials. No només produeixen aliments, sinó que contribueixen directament a la seguretat del territori, a la conservació de la biodiversitat i a la fixació de població al món rural. En este sentit, advoca per establir un retorn econòmic, per part de les institucions, pel servei dels pastors i les pastores. Alhora, vol conscienciar la ciutadania que pagar un impost per este servei pot ser tan essencial com fer-ho per la sanitat o l'educació.

Tot i este potencial, la diagnosi descriu un sector profundament fràgil. La viabilitat econòmica de la ramaderia extensiva és limitada i sovint només se manté gràcies a models semiextensius amb altres fonts d'ingressos o a sistemes d'autogestió integral que inclouen la transformació i la venda directa del producte. El perfil majoritari del pastor és el d'un home d'entre 40 i 50 anys, professionalitzat i amb fort arrelament familiar. Tot i que existix potencial de relleu generacional, l'estudi subratlla la necessitat de consolidar primer els projec-

tes ja existents per a evitar que continuen desapareixent explotacions.

L'estat d'ànim del sector és un dels indicadors més preocupants. L'informe recull sentiments generalitzats de frustració, cansament, incredulitat i desànim vinculats a la precarietat econòmica, a la soledat professional i a la percepció que la tasca dels pastors continua sent poc reconeguda malgrat el seu valor estratègic.

Entre els principals obstacles, la diagnosi assenyala una normativa excessivament burocràtica. La regulació actual no s'adapta a la realitat de la silvopastura: limita els ramats mixtos, dificulta l'accés a determinades zones forestals i obliga a complir requisits pensats més per a l'agricultura intensiva que per a la gestió agroforestal.

MANCANCES L'estudi també evidencia greus mancances en infraestructures: insuficiència de camins, zones de descans i punts d'aigua, manteniment deficient dels existents i un desplegament tecnològic encara molt limitat. Estes carències no només dificulten el dia a dia dels ramats, sinó que

L'eina idònia són ramats mixtos que actuen sobre diferents estrats de vegetació

La diagnosi assenyala la insuficiència de camins i punts d'aigua i l'excés de burocràcia

comprometen la seua funció preventiva en un territori cada vegada més exposat als episodis extrems.

Les conclusions de l'informe apunten cap a un canvi de paradigma. No n'hi ha prou amb reforçar els dispositius d'emergència: cal invertir de manera estructural en gestió agroforestal, suport a la ramaderia extensiva i polítiques que integren prevenció, economia rural i conservació. En un context de canvi climàtic, la silvopastura dixa de ser una pràctica del passat per a convertir-se en una infraestructura viva de futur.

Institucions com FITES treballen amb la idea que conviure amb el foc ha de voler dir transformar el paisatge perquè dixe de ser un polvorí i torne a ser un territori viu, treballat i habitat.